

Naturvernforbundet i Nordland

Frode Solbakken, leder

Nordland@Naturvernforbundet.no

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Solbakken, 01.11.2025

Krav til saksbehandling ved oppgradering av Kaldåga kraftverk

Innledning

Viser til dagens [oppslag](#) i avisa Helgelendingen: Naturvernforbundet i Nordland ser positivt på tiltak som kan bidra til økt leveringssikkerhet og styrket beredskap for drikkevann. Oppgraderingen av Kaldåga kraftverk kan ha fordeler dersom den gjennomføres på en måte som styrker naturverdiene og reduserer samlet belastning på økosystemene. Vårt krav er at prosjektet skal være naturpositivt, i tråd med Naturmangfoldloven og Norges forpliktelser under naturavtalen. Vi forventer at økosystemtilnærming er premiss for all videre saksbehandling. Vi forventer at oppdateringen av kraftverket gir minimum en miljøforbedring tilsvarende eller bedre enn det som oppnås ved vilkårsrevisjon.

Krav til saksbehandling og utredning

Vi ber NVE stille følgende krav til Helgeland Kraft i den videre prosessen:

1. Helhetlig konsekvensutredning
 - Utredningene må omfatte biomangfold både på land og i vann, inkludert rødlistede arter, naturtyper og økologiske funksjonsområder.
 - Det må vurderes hvordan tiltaket påvirker økologisk tilstand i vassdraget og tilknyttede magasiner, jf. naturmangfoldloven §§ 8–12.
2. Friluftsliv og landskap
 - Kartlegging av dagens bruk til friluftsliv og vurdering av hvordan anleggsarbeid og permanente endringer (deponier/linjeoppgraderinger) påvirker tilgjengelighet og opplevelsesverdier.
 - Tiltak for å redusere negative effekter, inkludert tilrettelegging for allmenn ferdsel der det er mulig uten å forringe naturverdier eller påvirke reindrifta negativt.
3. Manøvreringsreglement og miljøbasert kjøring
 - Det må utarbeides et oppdatert manøvreringsreglement som sikrer miljøbasert kjøring av kraftverket. Dette innebærer vannslipp tilpasset biologiske behov, med krav om minstevannføring, gradvise endringer og hensyn til gyteperioder og bunndyr.
 - Reglementet må ta høyde for klimaendringer og ekstremvær, samt behovet for å bevare kantsoner og gyteområder.
- 3.1. Effektkjøring og miljøkonsekvenser
 - Oppgraderingen gir økt effektkapasitet, noe som kan føre til mer effektkjøring. Dette gir raske vannstandsvariasjoner som kan skade fisk, bunndyr og økosystemer.
 - NVE må stille vilkår som begrenser brå vannføringsendringer og krever tekniske løsninger som demper effektene (for eksempel "ramping" og omløpsventil).
4. Reindrift og urfolksrettigheter
 - Prosjektet berører områder brukt av Røssåga/Toven reinbeitedistrikt. Det må gjennomføres en vurdering av samlet belastning i tråd med rapporten fra NIBIO (Hemnes kommune, 2025).
 - Det skal innhentes fritt og forhåndsinformert samtykke fra berørte reinbeitedistrikt og Sametinget, i samsvar med ILO-konvensjon nr. 169 og naturavtalens prinsipper.

5. Samlet belastning og kumulative effekter
 - Utredningen må se tiltaket i sammenheng med eksisterende og planlagte inngrep i regionen (kraftlinjer, veier, vindkraft, andre inngrep), jf. naturmangfoldloven § 10 og forskrift om konsekvensutredning.
6. Naturpositiv tilnærming og økosystemperspektiv
 - Prosjektet må inkludere konkrete tiltak for restaurering og forbedring av naturverdier, for eksempel revegetering av anleggsområder, styrking av kantsoner og andre aktuelle avbøtende tiltak.
 - Saksbehandlingen må bygge på en helhetlig økosystemtilnærming, der naturens sammenhengende funksjoner og prosesser ivaretas.
 - Det bør vurderes hvordan prosjektet kan bidra til kommunens mål om naturregnskap og restaurering, jf. Meld. St. 35 (2023–2024).

Potensielle positive sider ved riktig gjennomføring

- Fjerning av dagens rørgate og etablering av tunnel kan redusere visuelle inngrep og gi bedre landskapskvalitet.
- Oppgradering kan gi økt beredskap for drikkevann og stabil kraftforsyning.
- Dersom tiltaket kombineres med naturrestaurering og strenge miljøkrav, har det potensial til å bli et akseptabelt prosjekt.

Avslutning

Naturvernforbundet i Nordland ber NVE om å sikre at oppgraderingen av Kaldåga kraftverk ikke bare blir et teknisk prosjekt, men et helhetlig tiltak som styrker natur, lokalsamfunn og urfolks rettigheter. Vi forventer at NVE stiller tydelige krav til kunnskapsgrunnlag, medvirkning og naturpositiv gjennomføring, med økosystemtilnærming som grunnleggende premiss og med dokumentert miljøforbedring som resultat. *Til slutt vil vi oppfordre NVE til å vurdere som alternativ å åpne for vilkårsrevisjon av konsesjonen for Kaldåga kraftverk i om at de oppgraderingene som foreslås er gjennomgripende og omfattende.*

Med vennlig hilsen

Frode Solbakken

Naturvernforbundet i Nordland